

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

54 762 01 Rehabilitációs nevelő, segítő

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások feltételei és a szociális munka módszerei

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő: 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tétteleit a 1745-7/2014 számon kiadom.

Jóváhagyta:

Gerencsér Balázs
főosztályvezető

2014

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Érvényes: 2014.01.15-től

A vizsgafeladat ismertetése: A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások feltételei és a szociális munka módszerei témakörből központilag összeállított szóbeli tételsor alapján.

A feladatsor 1-20-ig számozott vizsgakérdéseit ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek, amelyek tanári példányként is használhatóak.

A tételekhez segédeszköz nem használható.

A tételsor a 37/2013. (V.28.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Értelmezze a szociális törvény ellátásait az alábbi társadalmi problémák megoldása szempontjából!

Információtartalom vázlata

- A társadalom elöregedése
- Hajléktalanság
- Jövedelemhiány
- Munkanélküliség
- Lakásfenntartási problémák
- Beteg hozzátartozók ellátása
- Fogyatékos ember a családban
- Krízisek, természeti csapások
- Haláleset a családban

2. Mutassa be a szociális törvényben szabályozott természetben nyújtott ellátások fogalmát, funkcióját!

Információtartalom vázlata

- A természetbeni támogatások előnyei, hátrányai
- A természetben is nyújtható pénzbeli támogatások:
  - A rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás
  - A lakásfenntartási támogatás
  - Az átmeneti segély
  - A temetési segély
- A köztemetés
- A közgyógyellátás
- Az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- Az adósságkezelési szolgáltatás
- Energiafelhasználási támogatás

3. Mérlegelje a szociális törvény által szabályozott alapszolgáltatások előnyeit, hátrányait!

Információtartalom vázlata

- A szociális alapszolgáltatások célja
- Alapszolgáltatási központ
- A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás
- Az étkeztetés
- A házi segítségnyújtás
- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- A családsegítés
- A közösségi ellátások
- A támogató szolgáltatás
- Az utcai szociális munka
- A nappali ellátás

4. Mutassa be a személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított szociális ellátások célcsoportjait, az ellátások formáit és tartalmát!

Információtartalom vázlata

- A szakosított szociális ellátások célcsoportja
- A személyes gondoskodás szakosított ellátásainak formái
- A személyes gondoskodás szakosított ellátásainak szervezeti formái
- A személyes gondoskodás szakosított ellátásainak tartalma
- Az ápolást, gondozást nyújtó intézmények feladata, típusai
- A rehabilitációs intézmények feladata, típusai
- Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények feladata, típusai
- A lakóotthonok feladata, típusai
- A támogatott lakhatás

5. Mutassa be a szociális és gyermekjóléti problémák pénzübeli ellátásokkal történő megoldásának előnyeit, hátrányait!

Információtartalom vázlata

- A rászorultság szerinti és az alanyi jogon nyújtott támogatások előnyei hátrányai
- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Az időskorúak járadéka
- A rendszeres szociális segély
- Az ápolási díj
- A lakásfenntartási támogatás
- Az átmeneti segély
- A temetési segély
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Óvodáztatási támogatás
- A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- A gyermektartásdíj megelőlegezése
- Az otthonteremtési támogatás

6. Melyek a szülők legfontosabb jogai és kötelezettségei? Milyen jogok illetik meg a gyermekeket?

Információtartalom vázlata

- A családok szerepe a gyermeknevelésben
- A gyermek, mindenekfelett álló érdeke
- A gyermekek jogait biztosító jogi dokumentumok
- Gyermeki jogok a gyermekvédelmi törvény szerint
- A szülők jogait biztosító jogszabályok
- A gyermekek kötelessége
- Szülői kötelességek
- A gyermeki jogok érvényesítésének garanciái

7. Milyen lehetőségeket kínál a fogyatékos személyek jogainak és esélyegyenlőségének biztosítására a jogi szabályozás? Milyen korlátokat tapasztalt ezek érvényesülésére a társadalmi valóságban?

Információtartalom vázlata

- A fogyatékos személyt megillető jogok
- Az esélyegyenlőség célterületei
- A rehabilitációhoz való jog
- A rehabilitációs szolgáltatás, ellátás
- A fogyatékosági támogatás
- Országos Fogyatékosügy Program
- A fogyatékos személyek jogainak érvényesülését gátló társadalmi jelenségek
- A fogyatékos személyek esélyegyenlőségét korlátozó jelenségek

8. Milyen lehetőségei vannak a személyes gondoskodást igénybe vevőnek érdekei védelmére?

Információtartalom vázlata

- Az emberi jogok megjelenítése az Alaptörvényben
- Az érdekek érvényesülése a segítő folyamatban
- A gyermekek jogainak érvényesítése a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások során
- A kliens helye a szociális intézményekben, mint szervezetekben
- Az érdekvédelem lehetőségei a személyes gondoskodás igénybe vétele során
- Az ellátottjogi képviselő feladatai és jogosultsága
- A gyermekjogi képviselő feladatai és jogosultsága
- Az érdekérvényesítés etikai dilemmái

9. Mutassa be a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások célját, feladatait!

Információtartalom vázlata

- A gyermekjóléti alapellátások célja
- A gyermekjóléti szolgáltatás célja, feladatai
- Biztos Kezdet Gyerekház
- A gyermekjóléti szolgálat tevékenysége
- Gyermek napközbeni ellátása
- A bölcsőde feladatai
- A családi napközi feladata
- Gyermek napközbeni ellátása
- Házi gyermekfelügyelet funkciója
- Alternatív napközbeni ellátás
- Az átmeneti gondozás lényege, célja
- A helyettes szülői ellátás
- Gyermek átmeneti otthonának funkciója
- A családok átmeneti otthonának feladata

10. Mutassa be a gyermekvédelmi szakellátások célját, feladatait és a gyermekvédelmi törvény által szabályozott otthont nyújtó ellátások intézményeit?

Információtartalom vázlata

- Az otthont nyújtó ellátások célja
- Utógondozói ellátás
- Nevelőszülői ellátás előnyei, hátrányai
- A gyermekotthoni ellátások formái, azok előnyei, hátrányai
- Speciális gyermekotthonok ellátásai
- A területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

11. Értelmezze a gyermekvédelmi gondoskodás lehetőségeit, formáit!

Információtartalom vázlata

- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség fogalma
- A szülői felügyeleti jog tartalma
- A védelembe vétel célja, lényege
- A nyílt örökbefogadást elősegítő tevékenység
- A családba-fogadás
- Az ideiglenes hatályú elhelyezés célja, lényege
- Átmeneti nevelésbe vétel
- Tartós nevelésbe vétel
- Nevelési felügyelet
- A gyermek, gondozási helyének meghatározása

**12. Értelmezze a szociális munkát a humán ökorendszer kapcsolatrendszerében!
Mutassa be, hogy a fogyatékosság természete hogyan befolyásolja a
szükségleteket!**

Információtartalom vázlata

- A fizikai szint
- Az intraperszonális szint
- Az interperszonális szint
- A család és más kiscsoport
- A helyi közösségek
- A kulturális szint
- Az állam, a nemzet és a társadalom szintje

13. Mutassa be egy, a gyakorlat során megfigyelt fogyatékossgal élő kliens problémáinak rendszerét!

Információtartalom vázlata

- A fogyatékos személy problémája, amivel az intézményhez fordult
- A fogyatékos személy elsődleges kérése az intézménytől
- Az interjú során felmerült hiányok listája
- A mozgósítható erőforrások
- A gyakorló intézmény típusa, feladatai
- Az intézmény, tájékoztatási, segítségnyújtási lehetőségei
- A szerződéskötés során kialakult feladatmegosztás
- A team szerepe a problémamegoldásban
- A problémák megoldásának ütemezése
- A rehabilitációs nevelő, segítő lehetséges feladatai a probléma megoldásában

14. Mutasson be egy olyan, a gyakorlat során megismert, nevelő, segítő tevékenységet, amelyben Önnek is voltak feladatai!

Információtartalom vázlata

- Az esetkezelés fogalma
- Az esetkezelés elméletei és irányzatai
- A kliens problémája, amivel az intézményhez fordult
- A jogszabályokban leírt önkormányzati megoldási lehetőségek
- A jogszabályok szerinti nem önkormányzati megoldási lehetőségek
- A tereptanár által Önre bízott részfeladatok bemutatása
- Az Ön által önállóan végzett feladatok, módszerek bemutatása
- Az ön szakmai kompetenciáinak mérlegelése a feladatellátással kapcsolatban
- Az ön etikai megfontolásai a feladattal kapcsolatban
- A feladat elvégzésének időrendje
- A feladat ellátásának értékelése

15. Mutassa be a szociális csoportmunka módszerének alkalmazását a segítő folyamatban!

Információtartalom vázlata

- A szociális csoportmunka alkalmazásának célja és lehetőségei
- A szociális csoportmunka tervezésének legfontosabb feladatai
- A leggyakoribb problémák, amelyek kezeléséhez alkalmazzák a szociális csoportmunkát
- A szociális csoportmunka modelljei
- A csoport fejlődés szakaszai
- A csoportkohézió fogalma
- Fogyatékos személy a csoportban
- Fogyatékos személyekből álló csoport
- A megfigyelt csoportdinamikai jelenségek
- A szociális csoportmunka várható eredményei
- A rehabilitációs nevelő, segítő lehetséges feladatai a szociális csoportmunkában

16. Mutassa be a szociális ellátásban alkalmazható családsegítő tevékenységet!

Információtartalom vázlata

- A családsegítésben használt elméletek, módszerek
- A jelzőrendszer feladatainak jogi keretei
- A jelzőrendszer működésének, működtetésének feltételei
- A beavatkozási dilemma értelmezése a családsegítésben, a családgondozásban
- A család szerkezete
- A családi szerepek értelmezése
- A szerepkonfliktusok és szerepzavarok a családban
- A fogyatékos személy és családjának kapcsolata
- A család segítéséhez mozgósítható belső és külső erőforrások
- A feladatok megosztása családsegítésben résztvevő team tagjai között
- A rehabilitációs nevelő, segítő által a családsegítő folyamatban végezhető feladatok

17. Mutassa be a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét!

Információtartalom vázlata

- A gyermekjóléti szolgáltatás célja, feladata
- A gyermekjóléti szolgálat működtetésének kötelezettsége
- A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének eszközei, módszerei
- A gyermekjóléti szolgálat kapcsolatrendszere
- A szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódó dokumentumok
- A szakmai tevékenység és a forgalom rögzítéséhez kapcsolódó dokumentumok
- A beszámolókhöz, jelentési kötelezettségekhez kapcsolódó dokumentumok
- A gyermekjóléti szolgálat innovatív forrásteremtési lehetőségei

18. Mutassa be a közösségi szociális munka problémamegoldó lehetőségeit, eszközeit, módszereit, és mutasson be egy rehabilitációs célú közösségfejlesztési tevékenységet!

Információtartalom vázlata

- A közösségi szociális munka elméletei
- A közösségi szociális munka formái
- A közösségi szociális munka eszközei, módszerei
- A közösségfejlesztő tevékenység célja
- A felhasznált közösségfejlesztési eszközök, módszerek
- A helyi erőforrások és ellátási hiányok feltérképezésének jelentősége
- A rehabilitációs nevelő, segítő feladatai a közösségfejlesztő munkában
- A közösségfejlesztő tevékenység eredményei

19. Mutassa be a szupervízió formáit és jelentőségét a fogyatékos ellátásban és a rehabilitációs munkában!

Információtartalom vázlata

- A szupervízió fogalma
- A szupervízió formái
- A szupervízió jelentősége a szociális segítség folyamatában
- A gyakorló helyen alkalmazott szupervíziós formák
- A szupervízió jelentősége a szociális szakemberek tevékenységében
- A szupervízió jelentősége gyakornok tevékenységében
- A szupervízió esetleges hiányának okai

20. A gyakorlatban tapasztalt példákkal illusztrálja és értelmezze a szociális munka dilemmáit!

Információtartalom vázlata

- Az érdek- és értékütközések a szociális munkában
- Beavatkozás –be nem avatkozás dilemmája
- Az értékek ütközése, az értékek dilemmája
- Értékelés dilemmája (érdemes – érdemtelen; kinek az érdekében döntsön a szociális munkás)
- Autonómia - kontroll dilemmája
- A hatalom-vagy a kliens iránt legyenek elkötelezett dilemmája
- A felelősség dilemmája (ki mennyiben felelős az eredményért, a helyzet kialakulásáért, stb.)